

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 1. Quando de proditore locutus sit cum illo?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

nam a numero asarcha Hebraei vocant, offerunt Deo
primogenitum suum, triecies, duobus asarchis cum fer-
mento confectum, mactantque agnos duos.
Et in diebus illis Pascha post templi novam re-
edificationem. [Istam deinde ezymon uel festum, men-
se primo qui Macedonibus est Xanthicus, nobis vero
Nisan, confinxit totus populus ex oppidis in urbem,
et exheredavitque; id festum casti ac puri, una cum con-
suetudine liberis ritu patrio, & victimam Paschalem
immolantes decima quarta luna epulati sunt, per co-
quinos dies septem, nullis sumptibus parcentes, holo-
cauta etiam offerentes, & agentes gratias Deo,
qui eos tandem antiqua patria & eius legis ac riti-
bus restituerit, de flexo ad benignitatem ac clementi-
am Regis Persici animo. Atque ita summa liberalitate
in re divina vim coluerunt Hierosolyma, instaurata
republica forma quae per optimates administratur.]
Percontuberna igitur epulebantur, dum vicini te-
te conuenerent, & Deo gratias agerent, atque ita nul-
lum dubium est, Christi etiam tempore, atque in ipsis
diebus praeter laetitiam consumptionem etiam con-
muni celebrata. Quin etiam hodie Iudaei illos dies in
convitiis agunt, & computationibus.

VERSUS 24.

*Fluvius quidem hominis vadit, sicut
scriptum est, & aeternum homini illi per
quem fluvius hominis tradetur, bonum
erat si natus non fuisset homo ille.*

QUESTIO I.

Adhuc non potueris non prode Christum?

C Alvinus hoc modo interpretatur: Postquam
certum Christum non temere ab hominibus
ad supplicium raptum docuisset, non tamen ideo Iu-
dæis excusandum adiungit. Negat tamen, inquit, Chri-
stus propter uiam Iudæis absoluti a culpa, quia nihil aliud ge-
nit, nisi quod dicitur, statum erat. Causam reddit. De-
us enim redemptionem mundi, Iudas auaritiam causam
habuit. Totam deinde blasphemiam aperit. [Hinc
perperamus, quavis nihil possint homines, nisi quod
statuit Deus; non tamen ideo a reatu absoluti, dum pra-
estitutum ad peccandum feruntur. Licet enim Deus
excusato tempore eos in fine illis incognitum dirigat, ni-
hilominus illis propositum est, quia eius decreta obse-
rentur. Vnde quidem haec duo humanae rationi pa-
reant, constanter, quod Deus sua providentia sic mo-
desti res humanas, ut nihil fiat, nisi ex eius volun-
tate, & potestate, tamen perdat reprobos, per quos ex-
cussus est, quod voluit.] Nec eorum conciliatio-
nem admittit qui de praesentia, non autem decreto
loquuntur, quia Luc. Act. 2. 13. definitum ait. Praescien-
tia inquit substituit decreta, lo. 9. ac si eminus tantum pro-
phetia Deus, quae futura sunt, non autem suo arbitrio dispo-
neret. Hinc etiam Piscator scelera decreto diuino heri
concludit. Hoc idem Zanchius l. 2. de natura Dei, &
l. 6. Beza, alij. Imprimis Zyvinglius serm. de Proui-
dentia 5. 1. Qui dicit, necesse est, fuisse iniustitiam, ut inu-
sit cogitatio possit, necessarium fuisse mendaciam, ut vi-
tas cognosceretur, ideo Deum impulsisse Angelum, & hominem ad
mendacium, & iniustitiam. Ita Bellarmus de misericordia &
de peccato l. 1. c. 5. Sed deplorata causa patrum agit Pare-
us. Non est Theologi, sed Diaboli in hunc modum egere,
utrum & ex hoc loco deducitur. Nam Deus ne-
cessarium scelus Iudæ libi duxit, cum de iure, ut ille
fesset. Zanchius certe impiorum peccata ad interitum
in hoc ordinata clamat. B. 3. colloq. Mompelgart.
p. 10. Nihil diuino decreto cognoscatur Deum & Andream non
tamen per illum & etiam causas intermedias discernit.

quod proinde ipse derelictioni preceat, ergo temere & ignoranter
ipsi Deo, qui eos dereliquit, perituri derelinquuntur, quod non
est aliud, quam prouidentiam Dei singularem negare. Cum
idem Beza dicat: oportuisse hominem laui, ut in eo mi-
sericordia & iustitia locum habere possent. Quomodo hoc tan-
to opere fugit & amolitur a Zyvinglio? Secundo dicit
Zyvinglius: Cum Dei bonitas non minus in se conti-
neat, equitatem & iustitiam, quam beneficentiam &
misericordiam: necesse fuit, ut cum Angeli & animi
creandi essent, hac ratione conderentur, ut Dei iusti-
tiam perinde ac benignitatem cognoscerent. Indicat
vero haec non potuisse cognosci sine iniustitia: Ut etiam
Beza pag. 325. Colloq. Mompelgart. oportuit Eum per-
suaderi, ut legem transgrediretur, &c. Verum ut Deus
finem creationis hominis consequeretur, oportuit E-
uam & Adam per Satanam decipi, ut misericordiae
in condonando delicti locus esse possit. Et pag. 324.
Si Deus inuit. b. i. homines creauisset, ut laui & peccare non
possent. Deus si inuit. q. ad misericordiam n. q. ad iustitiam v. am-
ape. ut sit fieri o. via illa fuit. perientia, n. s. s. r. io per iustitiam
ape. i. n. d. a. S. c. Beza p. 323. Sic cum iustitia praesupponat
culpam, sine qua, iustitia exerceri non potest (ubi enim
non est culpa, ibi etiam iustitia locum non habet) ideo
hominem quoque ita creati oportuit, ut seruata natura
aptus esset, in quo Deus iustitiam suam declarare pos-
set. Iustitiam enim suam declarare non potuisset, nisi
eum ad eternam damnationem destinasset. Haec ergo
clara sunt, & necesse est aeternum scelus inducant: ut ne-
cessè sit dicere Iudam aliud non potuisse facere quam
quod fecit. Siquidem nihil egit Iudas, nisi quod diui-
nitus statutum erat. Nihil potuit, nisi quod statuit De-
us. Si nihil egit nisi ex eius voluntate & nutu. Si oculi
tuo sicut eam Deus in finem incognitum d. rexit; Dei
ergo, quod d. tu horrendum est, non Iudæ peccatum
est. At alius Deo, alius homini finis, ita ille, & Pareus loco
citato contra Cardinalem Bellarminum. Idem facinus
Dei, & hominis esse fatetur, se l. esse varietatem in modo,
& fine. At vero iam hoc ipsum graue est. Deinde mala
quae talia sunt natura sua ex modo & fine bona non
sunt, ordinare productione, ad eum Iudam impellere,
ut aliud non possit, quam machinari: ita malum est, ut
nullo bono fine possit reddi bonum. Si enim semel
statuamus, mala esse facienda, ut eueniant bona, mi-
serum totum scelera sententia euerteremus. Quod si
rem accuratè perpendamus, etiam Deus in Iudæ sce-
lere id quaesuit, ut sceleratè faceret; hoc enim etiā
peccato primorum parentum propositum eius, si Beza
credimus, fuit. Ille Coll. Momp. p. 318. Necesse, inquit,
ergo est, ideo lapsum quos, esse homines primos, Deo si ordina-
re, ut quidam damnarentur. Si necesse est, lapsum esse,
ut damnarentur, voluit Deus eorum peccata, ut media, ad
damnationem. Ideo & mala illa esse: Deus vult. Nec
quicquam suos inuac Pareus, dum adducit. Ad dea 2.
et d. p. q. u. x. u. o. m. d. a. c. i. r. u. r. u. m. P. h. a. n. c. u. m. r. i. d. i. c. u. l. a. m.
solutionem, nolle Deum peccata, ut peccata, velle ut
causas euentum bonorum, ut huius instrumenta volunta-
tis. Aliud Piscator ostendit i. h. e. 6. 7. 9. Sic enim eas
probat. Si Deus nollet peccata fieri, impediret. Si impe-
diret non fierent. Si non fierent non posset patetere in ista illa
puniendo ne misericordia illa remaneret, arg. Deus vult huius
modum peccata, ut faceret iustitiam suam, & misericordiam. Hinc pro-
bat 6. Thes. in qua est: Quia Deus iustitiam, & miseri-
cordiam suam patetere vult, ideo quoque vult ut pec-
cata fiant, & 7. Quia Deus prout sit satisfactionem flammis ius-
tiae, & misericordiae suae, ideo quoque prout ut peccata. & 9.
Dei huius aut omnes homines ad peccata, id est, oportet ut a-
lii sex misericordia seruaret, alios ex iustitia puniret, ac perde-
rent. Ratio & Theses consideretur iunctim. Nam primo.
Velle probat ex c. 1. r. a. r. o. n. o. l. l. e. t. a. m. p. e. d. u. c. e. r. e. f. a. l. s. u. m. e. s. t.
nolle, vult igitur & quid ad hunc non permittit. De-
inde peccata, ut peccata intelligit, tum quia ut media

Deus ex
sententia
Caluinista-
rum pecca-
uit.

Mala quae
dam nun-
quam bene
fiunt.

Piscator
durius lo-
quitur, quā
Beza.